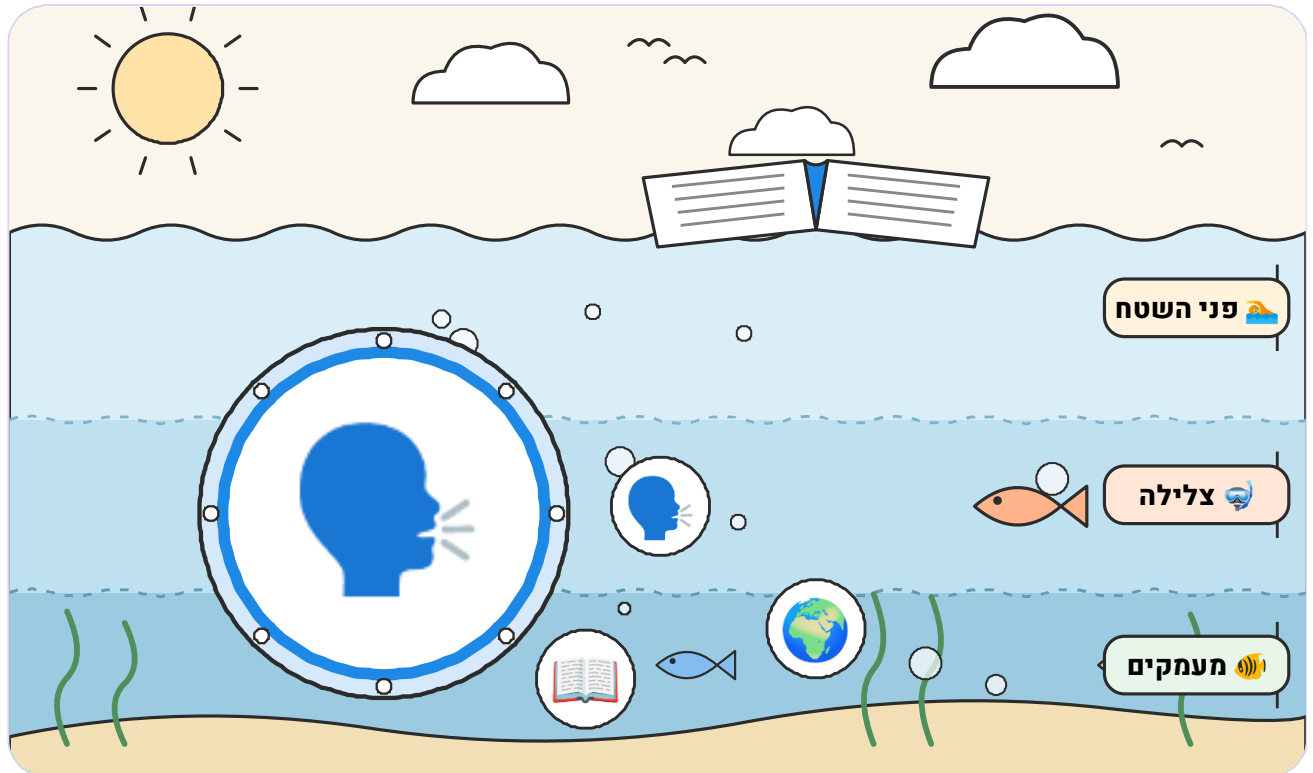

חוברת תלמיד • קריאה והבנה • חנ"מ (אותיות גדולות ותמונות)

שפות: אלפי קולות בעולם אחד

7,170 שפות – ואחת מהן חזרה לחיים, השפה השלישית של נטע, ארבעה כללים שבאמת עובדים בלימוד שפה, ולמה ללמוד שפה כשיש מתרגם? – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 10 הטקסט: הרבה שפות, לב אחד
- 11 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 12 חלק ב' – צלילה
- 14 חלק ג' – מעמקים
- 16 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 2 מהדורה למורה ומפתח תשובות

כלים לקריאה

- 6 דף האסטרטגיות
- 7 מפת הצלילה
- 8 סימניות לגזירה
- 9 כרטיסי מילים לקיפול

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

חנ"מ

עובד גם בשחורלבן

ניסוח לבנים ולבנות

להדפסה

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות

מהדורה למורה – חנ"מ. כאן מרוכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל-45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

מטרות השיעור

- לאתר מידע גלוי בטקסט מידעי עם טבלה, ולהסיק מסקנות על מגוון השפות בעולם ועל האתגרים בשימורן.
- לזהות את מבנה הטיעון בטקסט טיעוני: טענה, נימוקים וראיות, טענת נגד והפרכה, מסקנה ומילות קישור.
- לבגש עמדה מנומקת על לימוד שפות בעידן התרגום האוטומטי.
- להכיר דרכים יעילות ללימוד שפה, לכבד את שפת הבית של כל תלמיד ותלמידה, ולתרגל את כלי מעש"ה לעזרה לחבר או לחברה שלומדים שפה חדשה.

גרסה קצרה – 10 דקות

קוראים את פסקת העברית ואת הטבלה מהטקסט המידעי, ושואלים: למה מספר השפות הוא תמיד הערכה? אחר כך קוראים את סוף סיפורה של נטע ('הייתה לי סיבה'), וכל תלמיד ותלמידה כותבים כלל אחד מארבעת הכללים שינסו השבוע. מסיימים בשאלה אחת לדיון: תרגום אוטומטי הוא כלי עזר או תחליף?

שאלת פתיחה לכיתה

נסו לומר 'שלום' בכל השפות שאתם מכירים: מהבית, מהמשפחה, מהשכונה ומהסבתא. כמה שפות שונות יש בכיתה שלנו? ומה לדעתכם קורה לשפה שאף אחד כבר לא מדבר בה?

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

חוסן ושייכות: גש"ר מאח"ד · עש"ן ד"ק · מעש"ה

מעש"ה מתחבר ישירות לנושא: עלמה בסיפור, וגם חברים וחברות בכיתה, יכולים לעזור למי שלומד/ת שפה. מ – מחויבות ('אני כאן איתך'), ע – עידוד לפעולה (משימה קטנה עכשיו, כי כל טעות היא צעד), ש – שאלות ('מה עוזר לך? איך אומרים את זה בשפה שלך?'), ה – הבניית רצף (מה כבר יודעים, מה לומדים עכשיו ומה הלאה). עש"ן ד"ק עוזר כשנתקעים בדיבור מול כולם או בבחינה בעל פה: ע – עצור, ש – שרירים (לכווץ אגרופים ולשחרר לאט), נ – נשימה (שאיפה איטית ונשיפה ארוכה), ד – דיבור עצמי ('אני יודע/ת יותר ממה שנדמה לי'), ק – קדימה (צעד קטן אחד וממשיכים). גש"ר מאח"ד מציע ערוצים ללימוד השפה ולהתמודדות עם הפחד לטעות: חברה (שותף/ת לתרגול), דמיון (קשר בין מילה לתמונה), רגש (שרירים), שכל (חיפוש חוקיות), אמונה וערכים (שפת הבית כזהות) וגוף (לומר בקול ולתנועה). מילים חדשות, מבטא זר והפחד לטעות? מעש"ה לחברה/ שלומד/ת שפה: מחויבות – "אני כאן איתך", עידוד – כל טעות היא צעד, שאלות שמפעילות חשיבה – "איך אומרים את זה בשפה שלך?", והבניית רצף – מה כבר יודעים, מה לומדים עכשיו, מה הלאה.

מערך שיעור – 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	פתיחה: 'שלום' בכל השפות	סבב קצר: כל תלמיד ותלמידה אומרים 'שלום' בשפה שהם מכירים, מהבית, מהמשפחה או מהשכונה. רושמים על הלוח כמה שפות יש בכיתה. שאלת הפתיחה: מה קורה לשפה שאף אחד כבר לא מדבר בה? מדגישים שכל שפת בית היא אוצר ושלא צוחקים על מבטא.
10	פני המים: כ-7,000 שפות ואחת שחזרה לחיים	לפני הקריאה מנחשים כמה שפות יש בעולם. קוראים את הטקסט המידעי. בתחנת העצירה כל תלמיד ותלמידה ממיינים שפה מוכרת לאחת משורות הטבלה. עונים על שאלה אחת מהטבלה ודנים בשאלה: למה מספר השפות הוא תמיד הערכה? (שפה או ניב).
8	מתחת למים: השפה השלישית של נטע	קוראים את הסיפור בקול, ועוצרים אחרי ההודעה הקולית: מה היה רגע ההצלחה של נטע, ומה היה המחיר בדרך? מזהים בסיפור את שלבי מעש"ה אצל עלמה: 'אני כאן איתך', 'כל טעות היא צעד', 'איך אומרים את זה בשפה שלך?' וסיכום של מה כבר יודעים, מה לומדים עכשיו ומה הלאה.
7	ארבעה כללים שבאמת עובדים	מציגים את ארבעת שלטי הצלילה: ⏰ קצת וקבוע, 🎧 קלט חי, 🧠 דיבור אמיץ, 🔗 קשר אישי. משחק מיון בזוגות: צעד של לומד/ת חכם/ה או מלכודת? כל זוג משנן את הכללים בלי להציץ ובוחר כלל אחד שיהיה לו הכי קשה ליישם.
10	המעמקים: למה ללמוד שפה כשיש תרגום?	קוראים את הטקסט הטיעוני. בקבוצות מסמנים טענה, נימוק וראיה, טענת נגד והפרכה ומסקנה, ומקיפים מילות קישור (אולם, לפיכך, יתרה מזו, אף על פי כן). דיון קצר: האם התרגום האוטומטי הוא כלי עזר או תחליף? כל צד מביא נימוק אחד.
5	סיכום וכרטיס יציאה	כל תלמיד ותלמידה עונים על כרטיס יציאה אחד לבחירה. מסיימים בסבב של מילה אחת: מילה משפת הבית שהייתי רוצה ללמד את הכיתה.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

טיפים להנחיה

- אסטרטגיית שלושת המפלסים: לפני הקריאה מנחשים ומפעילים ידע קודם (כמה שפות? איך לומדים שפה?). בזמן הקריאה עוצרים בתחנות העצירה, ממיינים לטבלה ומסמנים. אחרי הקריאה צוללים מפני המים (מה כתוב), מתחת למים (מה הכוונה ולמה הכותב/ת בחר/ה כך) אל המעמקים (מה זה אומר עליי). תשובות לשאלות הסגורות: בטקסט המידעי כ-7,000 שפות לפי ההערכות. הקושי בספירה הוא הגבול בין שפה לניב. אין שפת סימנים עולמית אחת. העברית היא שפה עתיקה שחזרה להיות שפת דיבור. אצל נטע: רבע שעה כל בוקר, וסיבה אישית היא מנוע הלמידה.
- דיוק בעובדות: הנתונים 'כ-7,000 שפות' וכ-40% בסכנה מוצגים כהערכות, וכדאי להסביר לתלמידים ולתלמידות שזו לא ספירה מדויקת. את הפרטים על אליעזר בן-יהודה (המילה 'מילון' כאחת הראשונות שחידש, חלקו בהקמת ועד הלשון, והשלמת המילון שלו אחרי מותו) מומלץ להציג כמסורת מקובלת (לוודא). על הנתון 'מחקרים רבים' על דו-לשוניות כדאי לשאול בכיתה: האם זו ראייה מספיקה? זה תרגול טוב של קריאה ביקורתית.
- מרחב בטוח: יש בכיתה עולים ועולות ותלמידים ותלמידות ששפת הבית שלהם אינה עברית. מזמינים לשתף מילים משפת הבית, אבל לא מחייבים אף אחד לדבר מול הכיתה. לא מתקנים מבטא ולא צוחקים עליו, ואם מישהו צוחק, עוצרים בעדינות ומזכירים שמבטא הוא סימן לידיעת יותר משפה אחת. השיעור הוא תמיכה ולא טיפול. אם עולה קושי רגשי, בדידות או פגיעה חברתית, פנו ליועצת, לנאמני החוסן המורים או לנאמני החוסן התלמידים.

הכוונה לשאלה הפתוחה – חנ"מ

מקבלים כל תשובה, גם הצבעה על כרטיסייה, אמירה בקול או חיקוי. אם התלמיד או התלמידה מכירים 'שלוש' בשפה נוספת, מבקשים ללמד את כולם. מפתח לשאלות התמונה: ¹⁷קצת כל יום, 😊 שמח, 👍 כל הכבוד שניסית! מחזקים כל ניסיון: 'טעות זה בסדר, מנסים שוב'.

מפתח תשובות למורה – חנ"מ. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	קצת כל יום
2	שמח 😊
3	כל הכבוד שניסית! 👍
4	1. נכון 2. לא נכון 3. לא נכון
7	<p>שירים 🎵 ← עוזר; 👍 לנסות לדבר ← עוזר; 👍 לצחוק על חבר ← לא עוזר; 👎 לשתוק מבושה ← לא עוזר</p>
8	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

לפני	בזמן	אחרי
 מסתכלים מה רואים בתמונה?	 קוראים לאט שורה ועוד שורה.	 מספרים מה קרה?
 חושבים על מה הסיפור?	 מסמנים מילה קשה – עיגול.	 מרגישים מה אני מרגיש/ה?

מקרא סימונים בעיפרון

 מתחבר אליי	 מפתיע אותי	 לא הבנתי	 משפט חשוב	 מילה לא מוכרת
---	---	---	--	--

רשימת בדיקה לקורא/ת

קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט	☐
קראתי את כל הטקסט עד הסוף	☐
סימנתי מילה שלא הבנתי	☐
קראתי שוב את מה שלא היה ברור	☐

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים ומבנה

שחייה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט קצר עם תמונות

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
	עולם	
	שפה	
	אוצר	
	טעות	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקווקו ✂

המעמקים

אני

- מה אני חושב/ת? 🧡
- מה אני מצייר/ת? 🎨

השאלה שלי: 🗣

שפות: אלפי קולות בעולם אחד 📖
חנ"מ 🌿

צלילה

חושבים

- למה? 🤔
- מה מרגישים? 😊

השאלה שלי: 🗣

שפות: אלפי קולות בעולם אחד 📖
חנ"מ 🌿

פני המים

מוצאים

- מי? 👤
- מה קרה? ❓

השאלה שלי: 🗣

שפות: אלפי קולות בעולם אחד 📖
חנ"מ 🌿

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

עולם	
שפה	
אוצר	
טעות	
לאט	
שמח	

הטקסט · טקסט קצר עם תמונות

הרבה שפות, לב אחד

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט קצר עם תמונות. אילו שפות אתם שומעים בבית או ברחוב?

הניחוש שלי:

מילון קטן

עולם

שפה

אוצר

טעות

הערות שלי

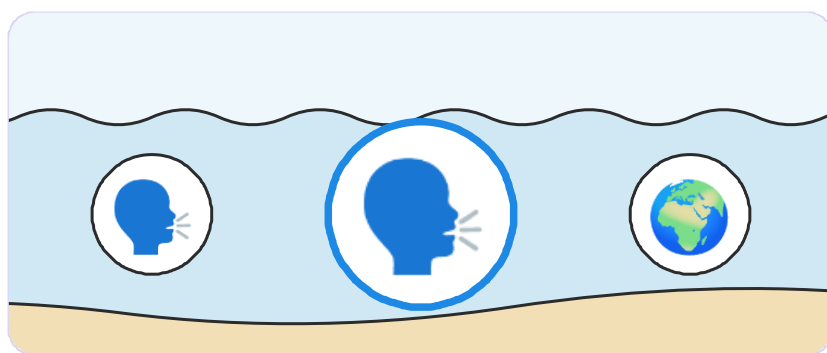
1 בעולם יש אלפי שפות.

2 כל שפה היא אוצר.

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן?
מה לדעתכם יקרה עכשיו?

3 לומדים קצת כל יום.

4 טעות זה בסדר. מנסים שוב.

שאלות לפי עומק · חנ"מ

הרבה שפות, לב אחד

שם:

חלק א' - שחייה על פני השטח

מחפשים בטקסט. קראו ומצאו!

תמונה ומילה

פני המים · כתוב בטקסט

1

מה עוזר ללמוד שפה? (הקיפו את התמונה הנכונה)

להתבייש

לישון כל
היום

קצת כל יום

תמונה ומילה

פני המים · כתוב בטקסט

2

איך מרגישים כשמישהו מבין אותנו? (הקיפו את התמונה הנכונה)

כועס

שמח

עצוב

תמונה ומילה

פני המים · כתוב בטקסט

3

חבר טועה במילה. מה אומרים? (הקיפו את התמונה הנכונה)

כל הכבוד
שניסית!

לא
מקשיבים

צוחקים

שאלות לפי עומק • חנ"מ

הרבה שפות, לב אחד (המשך)

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

4

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
בעולם יש אלפי שפות. 🌍	☐	☐
לומדים הרבה בבת אחת. 🐢	☐	☐
טעות זה לא בסדר. 😊	☐	☐

אוצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

5

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

כועס

שוב

אוצר

מחסן מילים:

1. כל שפה היא _____.

2. טעות זה בסדר. מנסים _____.

חלק ב' - צלילה

צלילים פנימה. חושבים קצת יותר.

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

6

מסמנים בטקסט

• הקיפו את המילה "אוצר" בטקסט.

שאלות לפי עומק · חנ"מ

הרבה שפות, לב אחד (המשך)

מיון וארגון

צלילה · בין השורות

7

מה עוזר ללמוד שפה? – גזרו והדביקו במקום הנכון

לא עוזר 👎

עוזר 👍

לצחוק על
חבר 🤔 ✂️

לנסות לדבר 🧠 ✂️

שירים 🎵 ✂️

לשתוק 🤐 ✂️
מבושה

קישור מושגים

צלילה · בין השורות

8

מתחו קו בין הציור למילה

א. לאט

1. 🌍

ב. עולם

2. 🧠

ג. שמח

3. 🐢

ד. מדברים

4. 😊

שאלות לפי עומק · חנ"מ

הרבה שפות, לב אחד (המשך)

שם: _____

מארגן גרפי

צלילה · בין השורות

9

כתבו או ציירו מילה שאתם מכירים. באיזו שפה היא?

שפה 🌍	מילה 🗣️

חלק ג' - מעמקים

עכשיו תורכם. מה אתם חושבים?

העברה למקרה חדש

המעמקים · מעבר לשורות

10

מה דני יכול להגיד לעצמו?

מקרה לבחינה: דני טועה 🔍

דני לומד מילה חדשה בשפה אחרת. הוא אומר אותה לא נכון. דני עצוב 😞.

כתיבה ונימוק

המעמקים · מעבר לשורות

11

איך אומרים 'שלום' בשפה שלך, או בשפה שאת או אתה מכירים?

Hola ☐

Привет ☐

Hello ☐

שלום ☐

סלאם ☐

שאלות לפי עומק · חנ"מ

הרבה שפות, לב אחד (המשך)

שם:

כלי חוסן

המעמקים · מעבר לשורות

12

כשטועים: עוצרים 🛑, נושמים לאט 🌊, אומרים לעצמנו "אני יכול/ה!", וממשיכים קדימה ➡️. כתבו משפט חזק שתגידו לעצמכם.

ייצוג חזותי

המעמקים · מעבר לשורות

13

ציירו שני ילדים שמדברים בשפות שונות ומחייכים. 🎨

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת שבעולם יש הרבה שפות
			אני יודע/ת לומר מילה בשפה אחרת
			אני יודע/ת שטעות זה בסדר

כרטיס יציאה

שפות: אלפי קולות בעולם אחד • חנ"מ

תאריך:

כיתה:

שם:

1. מילה אחת שלמדתי היום: __

2. הקיפו: איך הרגשתי?

3. מה עושים כשטועים? __

כמה נהניתי מהטקסט? ⑤ ④ ③ ② ①

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה (המשך)

יצרה: רוית ראש בן ישי

- לצלול פנימה · שפות: אלפי קולות בעולם אחד ·
חוברת תלמיד לחנ"מ

